

Kryterium przedmiotowe warunkujące uzyskanie pomocy społecznej

Zasadniczo kryterium przedmiotowe do przyznania świadczenia z pomocy społecznej określa art. 2 ust. 1 ustawy. Pomoc społeczna jest udzielana ze względu na trudne sytuacje życiowe jednostki lub rodziny, połączone z niemożnością przezwyciężenia problemów przy wykorzystaniu własnych uprawnień, możliwości i zasobów. Ustawa nie definiuje jednak tych sytuacji, jedynie w art. 7 wskazuje najczęstsze powody ich powstawania. Okoliczności powodujące trudności życiowe, zgodnie z tym artykułem, to:

- 1) ubóstwo,
- 2) sieroctwo,
- 3) bezdomność,
- 4) bezrobocie,
- 5) niepełnosprawność,
- 6) długotrwała lub ciężka choroba,
- 7) przemoc w rodzinie,
- 8) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność,
- 9) bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 10) brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status

uchodźcy,

12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

13) alkoholizm lub narkomania,

14) zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa,

15) klęski żywiołowe lub ekologiczne.

W ramach kryterium przedmiotowego można wyróżnić, tzw. próg dochodowy, który wyznacza prawo do części świadczeń z pomocy społecznej. Prawo do niektórych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przyznawanej ze względu na nie osiągnięcie progu dochodowego przysługuje:

1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 477 zł. Osoba samotnie gospodarująca, to osoba prowadząca jednoosobowe gospodarstwo domowe (art. 8 ust. 1 pkt 1 i 6 pkt 10),

2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 351 zł, zwanej dalej kryterium dochodowym na osobę w rodzinie (art. 8 ust. 1 pkt 2),

3) rodzinie, której dochód nie przekracza kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Przy czym za rodzinę ustawa uznaje osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące (art. 8 ust. 1 pkt 3 i art. 6 pkt 14),

oraz przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2 – 15 lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.[\[1\]](#)

Kryterium dochodowe nie ma zastosowania w przypadku świadczenia zasiłku celowego (art. 40 ust. 3), specjalnego zasiłku celowego w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub

rodziny, zasiłku okresowego, zasiłku celowego lub pomocy rzeczowej, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową (art. 41), w razie udzielenia:

1) rodzinie zastępczej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka (art. 78),

2) pomocy dla uchodźcy w celu wspierania jego procesu integracji w Polsce (art. 91).

Istota kryterium przedmiotowego w systemie pomocy społecznej

Kryterium przedmiotowe warunkujące uzyskanie pomocy społecznej odnosi się do okoliczności faktycznych i życiowych, które uzasadniają interwencję państwa w sferze socjalnej. W odróżnieniu od kryterium podmiotowego, które koncentruje się na cechach osoby lub rodziny, kryterium przedmiotowe dotyczy rodzaju problemów, potrzeb oraz zdarzeń, z jakimi mierzy się osoba ubiegająca się o pomoc. Jego istotą jest określenie, jakie sytuacje życiowe mogą zostać uznane za wymagające wsparcia ze strony systemu pomocy społecznej.

Znaczenie kryterium przedmiotowego wynika z funkcji, jaką pełni pomoc społeczna w systemie zabezpieczenia społecznego. Pomoc ta ma charakter interwencyjny i kompensacyjny, co oznacza, że jej uruchomienie następuje w odpowiedzi na konkretne trudności życiowe. Kryterium przedmiotowe pozwala na identyfikację tych trudności oraz na odróżnienie ich od sytuacji, które powinny być rozwiązywane przy wykorzystaniu innych instrumentów polityki publicznej lub zasobów własnych jednostki.

W sensie normatywnym kryterium przedmiotowe jest zakotwiczone w przepisach prawa, które wskazują katalog okoliczności uzasadniających przyznanie pomocy społecznej. Katalog ten ma na celu ujednolicenie praktyki stosowania prawa oraz zapewnienie równego traktowania osób znajdujących się w

porównywalnych sytuacjach. Jednocześnie jego interpretacja wymaga uwzględnienia celu ustawy oraz zasad ogólnych pomocy społecznej.

Kryterium przedmiotowe pełni również funkcję selekcyjną, ograniczając dostęp do pomocy społecznej do sytuacji rzeczywiście uzasadniających wsparcie publiczne. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia ochrony środków publicznych oraz zapewnienia stabilności finansowej systemu pomocy społecznej. Bez jasno określonych przesłanek przedmiotowych pomoc mogłaby ulec nadmiernemu rozszerzeniu.

Analiza kryterium przedmiotowego pozwala lepiej zrozumieć, w jaki sposób prawo pomocy społecznej reaguje na różnorodne formy zagrożeń społecznych. Kryterium to stanowi pomost pomiędzy abstrakcyjnymi normami prawnymi a konkretną sytuacją życiową osoby lub rodziny, decydując o uruchomieniu mechanizmów wsparcia.

Zakres sytuacji życiowych objętych kryterium przedmiotowym

Zakres kryterium przedmiotowego obejmuje sytuacje życiowe, które uniemożliwiają lub istotnie utrudniają samodzielne zaspokajanie podstawowych potrzeb. Są to okoliczności, które mają charakter obiektywny i niezależny od chwilowych preferencji jednostki. Prawo pomocy społecznej zakłada, że wsparcie publiczne powinno być udzielane wówczas, gdy trudności mają charakter realny, trwałe lub nagłe i przekraczają możliwości samopomocy.

Kryterium przedmiotowe koncentruje się na przyczynach trudnej sytuacji życiowej, takich jak utrata zdolności do pracy, brak środków utrzymania, zaburzenia funkcjonowania rodziny czy ograniczona samodzielność wynikająca z wieku lub stanu zdrowia. Istotne jest przy tym nie samo wystąpienie określonego zdarzenia, lecz jego wpływ na zdolność osoby lub rodziny do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie.

W praktyce stosowania prawa kryterium przedmiotowe wymaga

dokonania oceny, czy dana sytuacja rzeczywiście uzasadnia uruchomienie pomocy społecznej. Ocena ta ma charakter kompleksowy i obejmuje zarówno aspekt materialny, jak i niematerialny, taki jak relacje społeczne, zdolność do samodzielnego podejmowania decyzji czy poziom integracji społecznej.

Zakres sytuacji objętych kryterium przedmiotowym nie jest całkowicie zamknięty. Choć ustawodawca wskazuje określone typy trudności życiowych, praktyka pokazuje, że życie społeczne generuje nowe formy zagrożeń, które nie zawsze dają się jednoznacznie zakwalifikować. W takich przypadkach konieczna jest wykładnia funkcjonalna, uwzględniająca cele pomocy społecznej.

Jednocześnie rozszerzająca interpretacja kryterium przedmiotowego musi być stosowana z ostrożnością. Zbyt szerokie rozumienie przesłanek przedmiotowych mogłoby prowadzić do rozmycia granic pomocy społecznej oraz do nadmiernego obciążenia systemu. Dlatego też kluczowe znaczenie ma zachowanie równowagi pomiędzy elastycznością a pewnością prawa.

Kryterium przedmiotowe a ocena potrzeb i sytuacji życiowej

Kryterium przedmiotowe stanowi podstawę do oceny potrzeb osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc społeczną. Ocena ta nie ogranicza się do stwierdzenia istnienia określonej trudności, lecz obejmuje analizę jej skali, przyczyn oraz skutków. Celem takiej analizy jest ustalenie, czy pomoc społeczna jest właściwym instrumentem wsparcia oraz w jakim zakresie powinna zostać udzielona.

W tym kontekście kluczową rolę odgrywa wywiad środowiskowy, który pozwala na zebranie informacji niezbędnych do zastosowania kryterium przedmiotowego. Wywiad ten umożliwia zidentyfikowanie rzeczywistych problemów, z jakimi mierzy się osoba lub rodzina, oraz ocenę ich wpływu na codzienne

funkcjonowanie. Kryterium przedmiotowe nabiera dzięki temu wymiaru praktycznego, a nie jedynie deklaratywnego.

Ocena sytuacji życiowej w oparciu o kryterium przedmiotowe musi uwzględniać dynamikę problemów społecznych. Trudności, które początkowo mają charakter przejściowy, mogą z czasem przekształcić się w problemy strukturalne wymagające długofalowego wsparcia. Z drugiej strony niektóre sytuacje mogą ulec poprawie bez konieczności długotrwałej interwencji.

Kryterium przedmiotowe pozwala także na różnicowanie form pomocy w zależności od rodzaju i intensywności potrzeb. Pomoc społeczna nie jest jednolita i obejmuje zarówno świadczenia pieniężne, jak i usługi społeczne czy działania o charakterze integracyjnym. Właściwa identyfikacja przesłanek przedmiotowych ma zatem bezpośredni wpływ na skuteczność udzielanego wsparcia.

Jednocześnie ocena przedmiotowa nie może być oderwana od zasad etycznych pomocy społecznej. Organy pomocy muszą zachować szczególną wrażliwość na sytuację osób ubiegających się o pomoc, unikając uproszczonych ocen oraz schematycznego podejścia. Kryterium przedmiotowe powinno służyć ochronie osób w potrzebie, a nie ich wykluczeniu.

Znaczenie kryterium przedmiotowego dla ochrony środków publicznych

Kryterium przedmiotowe odgrywa istotną rolę w ochronie środków publicznych przeznaczonych na pomoc społeczną. Ponieważ system ten finansowany jest ze środków publicznych, państwo ma obowiązek zapewnienia, że wsparcie trafia do osób, których sytuacja życiowa rzeczywiście uzasadnia interwencję. Kryterium przedmiotowe stanowi jeden z podstawowych mechanizmów realizacji tego obowiązku.

Dzięki jasno określonym przesłankom przedmiotowym możliwe jest ograniczenie ryzyka przyznawania pomocy w sytuacjach, które nie mieszczą się w zakresie zadań pomocy społecznej. Pozwala

to na koncentrację zasobów na osobach najbardziej potrzebujących oraz na zapobieganie rozproszeniu środków. W ten sposób kryterium przedmiotowe przyczynia się do zwiększenia efektywności systemu.

Z punktu widzenia finansów publicznych kryterium to umożliwia także planowanie wydatków oraz prognozowanie zapotrzebowania na świadczenia i usługi społeczne. Znajomość najczęściej występujących przesłanek przedmiotowych pozwala na dostosowanie polityki społecznej do realnych potrzeb społeczeństwa oraz na lepsze zarządzanie zasobami.

Jednocześnie nadmiernie restrykcyjne stosowanie kryterium przedmiotowego może prowadzić do wykluczenia osób, które znajdują się w trudnej sytuacji, lecz nie spełniają w pełni formalnych przesłanek. Taka praktyka może w dłuższej perspektywie generować wyższe koszty społeczne, związane z pogłębianiem się problemów i koniecznością późniejszej, bardziej kosztownej interwencji.

Dlatego też ochrona środków publicznych musi być postrzegana w szerszym kontekście społecznej efektywności pomocy. Kryterium przedmiotowe powinno umożliwiać wczesne reagowanie na problemy społeczne, co sprzyja ograniczaniu ich eskalacji i zmniejsza obciążenie systemu w przyszłości.

Rola kryterium przedmiotowego w ewolucji pomocy społecznej

Współczesne systemy pomocy społecznej podlegają ciągłym zmianom, wynikającym z przeobrażeń społecznych, ekonomicznych i demograficznych. Kryterium przedmiotowe odgrywa w tym procesie istotną rolę, ponieważ stanowi narzędzie adaptacji systemu do nowych form zagrożeń społecznych. Jego elastyczność pozwala na reagowanie na problemy, które nie były wcześniej w pełni rozpoznane.

Zmieniające się warunki życia, nowe formy zatrudnienia, migracje oraz przemiany struktury rodzinnej wpływają na charakter trudności, z jakimi mierzą się jednostki. Kryterium

przedmiotowe musi zatem ewoluować, aby pozostawać adekwatnym do rzeczywistości społecznej. Oznacza to konieczność okresowej rewizji przepisów oraz praktyki ich stosowania.

Kryterium przedmiotowe ma również znaczenie w kontekście integracji pomocy społecznej z innymi obszarami polityki publicznej. Umożliwia identyfikację problemów, które wymagają współdziałania różnych instytucji, takich jak ochrona zdrowia, edukacja czy rynek pracy. Dzięki temu pomoc społeczna może pełnić funkcję koordynacyjną.

W perspektywie długoterminowej właściwe stosowanie kryterium przedmiotowego sprzyja budowaniu spójnego i skutecznego systemu pomocy społecznej. Pozwala ono na zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą ochrony osób w trudnej sytuacji a koniecznością racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi.

Kryterium przedmiotowe warunkujące uzyskanie pomocy społecznej stanowi jeden z kluczowych elementów decydujących o funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej. Jego znaczenie polega na precyzyjnym określeniu sytuacji życiowych uzasadniających wsparcie, zapewnieniu efektywności systemu oraz ochronie interesu publicznego. Jeśli chcesz, mogę przygotować kolejny artykuł dotyczący relacji między kryterium przedmiotowym i dochodowym albo praktycznych problemów ich stosowania.

[\[1\]](#) Ustawa o pomocy społecznej.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Kryterium podmiotowe przyznania pomocy społecznej

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, przysługuje:

- 1) osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z posiadaniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, udzielone przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, oraz zamierza wykonywać pracę lub prowadzić działalność gospodarczą na podstawie przepisów obowiązujących w tym zakresie w Rzeczypospolitej Polskiej, podjąć lub kontynuować studia lub szkolenie zawodowe lub wykaże, że zachodzą inne okoliczności uzasadniające jego zamieszkanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, poz. 1175, z późn. zm.), zgody na pobyt tolerowany lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy,
- 3) mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej lub państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, posiadającymi prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 5).

Tak szeroko określony zakres podmiotów uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej jest podlega uściśleniu w odniesieniu do poszczególnych form pomocy. Są świadczenia skierowane do konkretnych grup osób, np. do bezdomnych czy uchodźców. Należy również pamiętać, że osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń, natomiast osobie tymczasowo aresztowanej zawiesza się takie prawo. Za okres aresztowania pomoc społeczna nie przysługuje. [\[1\]](#)

Pojęcie i znaczenie kryterium podmiotowego w pomocy społecznej

Kryterium podmiotowe przyznania pomocy społecznej stanowi jeden z podstawowych elementów konstrukcyjnych systemu wsparcia socjalnego. Określa ono krąg osób uprawnionych do korzystania z pomocy oraz wyznacza granice odpowiedzialności państwa w zakresie udzielania wsparcia jednostkom i rodzinom. W odróżnieniu od kryteriów o charakterze materialnym, kryterium podmiotowe koncentruje się na cechach osoby ubiegającej się o pomoc, a nie wyłącznie na jej sytuacji dochodowej.

Znaczenie kryterium podmiotowego wynika z konieczności precyzyjnego określenia adresatów pomocy społecznej. System pomocy nie ma charakteru powszechnego w tym sensie, że nie przysługuje każdemu obywatelowi w dowolnej sytuacji. Jest on skierowany do określonych kategorii podmiotów, które z uwagi na swoją sytuację życiową, zdrowotną lub społeczną wymagają szczególnej ochrony ze strony państwa.

Kryterium podmiotowe pełni także funkcję porządkującą w systemie prawa. Pozwala na rozróżnienie pomocy społecznej od innych form wsparcia publicznego, takich jak ubezpieczenia społeczne czy świadczenia rodzinne. Dzięki temu możliwe jest przypisanie odpowiednich instrumentów wsparcia do konkretnych grup społecznych oraz uniknięcie nakładania się kompetencji różnych instytucji.

W sensie aksjologicznym kryterium podmiotowe odzwierciedla wartości leżące u podstaw pomocy społecznej, takie jak solidarność społeczna, ochrona godności człowieka oraz zasada sprawiedliwości społecznej. Określenie kręgu uprawnionych nie jest wyłącznie decyzją techniczną, lecz wynika z przyjętej wizji roli państwa wobec osób słabszych i zagrożonych wykluczeniem.

Analiza kryterium podmiotowego ma również istotne znaczenie praktyczne. To właśnie na jego podstawie organy pomocy społecznej dokonują wstępnej oceny, czy dana osoba może być adresatem wsparcia. W konsekwencji kryterium to wpływa bezpośrednio na dostępność pomocy oraz na sposób funkcjonowania całego systemu.

Zakres podmiotowy pomocy społecznej w ujęciu prawnym

Zakres podmiotowy pomocy społecznej jest określony przez przepisy prawa, które wskazują, komu pomoc ta może przysługiwać. Co do zasady adresatami pomocy społecznej są osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie przezwyciężyć przy wykorzystaniu własnych zasobów, uprawnień i możliwości. Kryterium to ma charakter ogólny, ale jego interpretacja jest doprecyzowywana przez praktykę stosowania prawa.

W ujęciu formalnym kryterium podmiotowe obejmuje zarówno obywateli państwa, jak i określone kategorie cudzoziemców, o ile spełniają oni dodatkowe przesłanki przewidziane w przepisach. Rozszerzenie kręgu uprawnionych poza obywateli wynika z zobowiązań międzynarodowych oraz z przyjętych standardów ochrony praw człowieka. Jednocześnie ustawodawca zachowuje możliwość różnicowania sytuacji prawnej poszczególnych grup.

Prawo pomocy społecznej posługuje się także pojęciem rodziny jako podmiotu uprawnionego do pomocy. Ma to istotne znaczenie, ponieważ wiele świadczeń i usług jest przyznawanych z

uwzględnieniem wspólnej sytuacji życiowej osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym. Kryterium podmiotowe nie ogranicza się zatem wyłącznie do jednostki, lecz obejmuje również relacje rodzinne i opiekuńcze.

Zakres podmiotowy pomocy społecznej jest ściśle powiązany z celem tej instytucji, którym jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Oznacza to, że sam fakt przynależności do określonej kategorii podmiotowej nie jest wystarczający do uzyskania pomocy. Konieczne jest również wystąpienie określonych potrzeb lub zagrożeń o charakterze społecznym.

W praktyce stosowanie kryterium podmiotowego wymaga od organów pomocy społecznej dokonywania oceny, czy dana osoba mieści się w ustawowo określonym kręgu adresatów. Ocena ta ma charakter administracyjny i podlega kontroli instancyjnej oraz sądowej, co stanowi istotny element ochrony praw jednostki.

Kryterium podmiotowe a zasada indywidualizacji pomocy

Kryterium podmiotowe przyznania pomocy społecznej pozostaje w ścisłym związku z zasadą indywidualizacji, która nakazuje uwzględnianie unikalnej sytuacji każdej osoby ubiegającej się o wsparcie. Choć kryterium to określa ogólny krąg uprawnionych, nie może ono prowadzić do automatyzmu w przyznawaniu lub odmawianiu pomocy. Każdy przypadek wymaga odrębnej analizy.

Indywidualizacja pomocy oznacza, że nawet osoby spełniające formalne kryterium podmiotowe mogą znajdować się w bardzo zróżnicowanych sytuacjach życiowych. Organy pomocy społecznej muszą zatem badać nie tylko przynależność do określonej kategorii, lecz także rzeczywiste potrzeby, możliwości oraz bariery, z jakimi mierzy się dana osoba lub rodzina.

W tym kontekście szczególne znaczenie ma wywiad środowiskowy, który stanowi podstawowe narzędzie ustalania sytuacji podmiotowej beneficjenta. Pozwala on na ocenę warunków życia,

relacji rodzinnych, stanu zdrowia oraz zdolności do samodzielnego funkcjonowania. Kryterium podmiotowe nabiera dzięki temu wymiaru praktycznego, a nie wyłącznie formalnego.

Zasada indywidualizacji chroni również przed nadmiernym zawężeniem kryterium podmiotowego. Zbyt sztywna interpretacja przepisów mogłaby prowadzić do wykluczenia osób, które formalnie nie wpisują się w określone kategorie, lecz faktycznie wymagają wsparcia. Dlatego też kryterium podmiotowe powinno być interpretowane z uwzględnieniem celu pomocy społecznej.

Jednocześnie indywidualizacja nie może prowadzić do dowolności w stosowaniu kryterium podmiotowego. Organy pomocy społecznej są związane przepisami prawa i muszą działać w granicach określonych norm. Równowaga pomiędzy indywidualnym podejściem a jednolitością stosowania prawa stanowi jedno z największych wyzwań praktyki pomocy społecznej.

Znaczenie kryterium podmiotowego dla ochrony interesu publicznego

Kryterium podmiotowe przyznania pomocy społecznej pełni istotną funkcję w ochronie interesu publicznego. Pomoc społeczna jest finansowana ze środków publicznych, co oznacza, że państwo ma obowiązek racjonalnego i sprawiedliwego ich rozdysponowania. Określenie kręgu uprawnionych pozwala na koncentrację wsparcia na osobach najbardziej potrzebujących.

Z perspektywy finansów publicznych kryterium podmiotowe stanowi mechanizm ograniczający ryzyko nadmiernego obciążenia systemu pomocy społecznej. Bez wyraźnie określonych zasad podmiotowych pomoc mogłaby przybrać charakter powszechny, co byłoby trudne do utrzymania zarówno organizacyjnie, jak i budżetowo. Kryterium to pozwala zatem na zachowanie równowagi pomiędzy potrzebami społecznymi a możliwościami finansowymi państwa.

Kryterium podmiotowe ma również znaczenie dla budowania

społecznej akceptacji systemu pomocy społecznej. Jasne i zrozumiałe zasady określające, kto może korzystać ze wsparcia, sprzyjają postrzeganiu systemu jako sprawiedliwego i przejrzystego. Brak takich zasad mógłby prowadzić do poczucia nierównego traktowania oraz obniżenia zaufania do instytucji publicznych.

W praktyce kryterium podmiotowe pełni także funkcję prewencyjną wobec nadużyć. Ograniczenie kręgu uprawnionych oraz obowiązek wykazania określonych cech lub okoliczności życiowych zmniejszają ryzyko korzystania z pomocy przez osoby, które nie znajdują się w rzeczywistej potrzebie. Jest to istotne z punktu widzenia ochrony środków publicznych.

Jednocześnie ochrona interesu publicznego nie może prowadzić do marginalizacji osób szczególnie wrażliwych. Dlatego też kryterium podmiotowe powinno być stosowane w sposób elastyczny i uwzględniający zmieniające się warunki społeczne. Tylko wówczas możliwe jest pogodzenie interesu publicznego z ochroną praw jednostki.

Rola kryterium podmiotowego we współczesnym systemie pomocy społecznej

We współczesnym systemie pomocy społecznej kryterium podmiotowe odgrywa rolę nie tylko selekcyjną, lecz także strukturalną. Określa ono podstawowy model adresata pomocy oraz wpływa na projektowanie instrumentów wsparcia. Wraz ze zmianami demograficznymi i społecznymi zakres tego kryterium podlega stopniowej ewolucji.

Rosnąca liczba osób starszych, zmiany w strukturze rodzin oraz nowe formy wykluczenia społecznego sprawiają, że tradycyjne ujęcie kryterium podmiotowego wymaga reinterpretacji. System pomocy społecznej musi reagować na nowe grupy ryzyka, nie tracąc jednocześnie swojej spójności i przejrzystości.

Kryterium podmiotowe ma także znaczenie w kontekście integracji pomocy społecznej z innymi obszarami polityki

publicznej, takimi jak rynek pracy, ochrona zdrowia czy edukacja. Określenie adresatów pomocy wpływa na możliwość koordynacji działań różnych instytucji oraz na skuteczność podejmowanych interwencji.

W dłuższej perspektywie rola kryterium podmiotowego będzie rosła, zwłaszcza w kontekście ograniczonych zasobów publicznych i rosnących oczekiwań społecznych. Jego właściwe stosowanie może przyczynić się do zwiększenia efektywności systemu pomocy społecznej oraz do lepszego ukierunkowania wsparcia.

Kryterium podmiotowe przyznania pomocy społecznej stanowi jeden z kluczowych elementów decydujących o funkcjonowaniu całego systemu wsparcia. Jego znaczenie polega na precyzyjnym określeniu adresatów pomocy, ochronie interesu publicznego oraz zapewnieniu zgodności działań administracji z podstawowymi wartościami prawa socjalnego. Jeśli chcesz, mogę w kolejnym kroku przygotować artykuł poświęcony kryterium dochodowemu, kryterium przedmiotowemu albo relacji pomiędzy kryteriami przyznania pomocy społecznej.

[\[1\]](#) Ustawa o pomocy społecznej.; E. Frankiewicz, J. Wyporska, *Prawo osób pozbawionych wolności lub tymczasowo aresztowanych do świadczeń pomocy społecznej*, Casus 2003, nr 27, s. 37 – 39.; I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 135.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Zasada finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych

Zasada finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych jest jedną z podstawowych cech odróżniających pomoc społeczną od ubezpieczeń społecznych, które finansowane są ze składek ubezpieczonych. Państwo i samorządy terytorialne mają nie tylko obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej, ale muszą również ponosić związane z tym obciążenia finansowe. Znaczna część z nich realizowana jest przez samorządy ze środków własnych w ramach tzw. zadań własnych samorządu. W gminie i powiecie ustawa o pomocy społecznej wymienia obok zadań własnych również zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Środki na realizację tych zadań pochodzą z budżetu państwa. W przypadku przekazania innych zadań administracji samorządowej przez organy rządowe w drodze umowy następuje również przyznanie funduszy na ich wykonanie. Jednostki samorządu terytorialnego mogą również otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pomocy społecznej, jednakże wysokość dotacji nie może przekraczać 50 % kosztów realizacji zadania. Zadania z zakresu pomocy społecznej wykonują także inne podmioty, w tym przede wszystkim organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe. W tym przypadku działalność finansowana jest ze środków własnych tych podmiotów lub może być wspierana z funduszy publicznych. Organy administracji publicznej mogą zlecić organizacjom pozarządowym realizację określonego zadania z zakresu pomocy społecznej i udzielić w tym celu dotacji na finansowanie lub dofinansowanie zadania.[\[1\]](#)

Znaczenie zasady finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych

Zasada finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych

stanowi jeden z fundamentalnych elementów konstrukcyjnych systemu zabezpieczenia społecznego. Jej istota polega na założeniu, że odpowiedzialność za zapewnienie minimalnego poziomu bezpieczeństwa socjalnego spoczywa na państwie oraz jednostkach samorządu terytorialnego, które realizują swoje zadania przy wykorzystaniu środków pochodzących z budżetu publicznego. Zasada ta znajduje swoje uzasadnienie w konstytucyjnych wartościach solidarności społecznej oraz sprawiedliwości społecznej.

Finansowanie pomocy społecznej ze środków publicznych oznacza, że pomoc ta nie ma charakteru prywatnego ani dobrowolnego, lecz jest elementem realizacji obowiązków publicznych. Państwo, działając poprzez swoje organy, przejmuje na siebie rolę gwaranta wsparcia dla osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Tym samym pomoc społeczna zostaje wpisana w sferę odpowiedzialności zbiorowej.

Zasada ta pełni również funkcję legitymizującą interwencję państwa w sferę socjalną. Finansowanie ze środków publicznych uzasadnia istnienie aparatu administracyjnego, procedur decyzyjnych oraz mechanizmów kontroli związanych z przyznawaniem i realizacją świadczeń. Jednocześnie nakłada na organy publiczne obowiązek racjonalnego i przejrzystego gospodarowania powierzonymi środkami.

W kontekście ustrojowym zasada finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych wiąże się z koncepcją państwa opiekuńczego, które nie ogranicza się wyłącznie do funkcji porządkowych i regulacyjnych, lecz aktywnie uczestniczy w kształtowaniu warunków życia obywateli. Pomoc społeczna staje się w tym ujęciu narzędziem realizacji polityki społecznej oraz instrumentem przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Znaczenie tej zasady ujawnia się szczególnie wyraźnie w sytuacjach kryzysowych, takich jak kryzysy gospodarcze,

pandemie czy klęski żywiołowe. W takich okolicznościach finansowanie pomocy społecznej ze środków publicznych pozwala na szybkie uruchomienie mechanizmów wsparcia oraz stabilizację sytuacji życiowej najbardziej zagrożonych grup społecznych.

Publiczne źródła finansowania pomocy społecznej i ich charakter prawny

Środki publiczne przeznaczone na finansowanie pomocy społecznej pochodzą z różnych źródeł, wśród których zasadniczą rolę odgrywają budżet państwa oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego. Ich podział i sposób wykorzystania są ściśle regulowane przepisami prawa finansowego oraz prawa administracyjnego. Charakter tych środków determinuje sposób ich planowania, wydatkowania oraz rozliczania.

Budżet państwa pełni funkcję redystrybucyjną, umożliwiając wyrównywanie różnic pomiędzy regionami o zróżnicowanym potencjale ekonomicznym. Dzięki temu możliwe jest zapewnienie względnie jednolitego poziomu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, niezależnie od sytuacji finansowej poszczególnych samorządów. Dotacje celowe oraz subwencje stanowią istotny instrument realizacji tej funkcji.

Jednostki samorządu terytorialnego, jako podstawowi realizatorzy zadań z zakresu pomocy społecznej, ponoszą znaczną część kosztów związanych z udzielaniem wsparcia. Finansowanie to odbywa się w ramach ich własnych budżetów, co wiąże się z koniecznością dokonywania wyborów alokacyjnych pomiędzy różnymi zadaniami publicznymi. W praktyce prowadzi to do napięć pomiędzy potrzebami społecznymi a ograniczeniami finansowymi.

Charakter prawny środków publicznych przeznaczonych na pomoc społeczną nakłada na organy publiczne szczególne obowiązki w zakresie ich gospodarowania. Wydatkowanie tych środków musi odbywać się zgodnie z zasadami legalności, celowości, gospodarności oraz przejrzystości. Naruszenie tych zasad może

skutkować odpowiedzialnością prawną, w tym odpowiedzialnością finansową osób pełniących funkcje publiczne.

Warto również zauważyć, że publiczne finansowanie pomocy społecznej nie wyklucza współudziału innych podmiotów, takich jak organizacje pozarządowe. Jednakże nawet w takich przypadkach środki publiczne pozostają podstawowym źródłem finansowania, a ich wykorzystanie podlega nadzorowi i kontroli ze strony administracji publicznej.

Zasada finansowania a prawa i obowiązki beneficjentów

Finansowanie pomocy społecznej ze środków publicznych ma istotne konsekwencje dla sytuacji prawnej osób korzystających z tej formy wsparcia. Przede wszystkim oznacza, że beneficjenci pomocy społecznej nie są klientami w sensie rynkowym, lecz podmiotami uprawnionymi do określonych świadczeń na podstawie przepisów prawa. Uprawnienie to ma charakter publicznoprawny i podlega ochronie prawnej.

Jednocześnie publiczny charakter finansowania uzasadnia wprowadzenie określonych warunków i kryteriów dostępu do pomocy społecznej. Organy publiczne, dysponując środkami pochodzącymi z podatków i innych danin publicznych, mają obowiązek racjonalnego ich rozdysponowania. W praktyce oznacza to konieczność stosowania kryteriów dochodowych, majątkowych oraz przesłanek związanych z sytuacją życiową beneficjentów.

Zasada finansowania ze środków publicznych wiąże się również z obowiązkiem współdziałania po stronie osób korzystających z pomocy. Beneficjent, otrzymując wsparcie finansowane ze środków wspólnych, zobowiązany jest do podejmowania działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji życiowej, o ile jest to obiektywnie możliwe. Obowiązek ten ma na celu ochronę interesu publicznego oraz zapobieganie nadużyciom.

Publiczny charakter finansowania wpływa także na sposób kontroli prawidłowości korzystania ze świadczeń. Organy pomocy społecznej są uprawnione do weryfikowania sytuacji życiowej

beneficjentów oraz do żądania niezbędnych informacji i dokumentów. Choć działania te mogą być postrzegane jako ingerencja w sferę prywatności, znajdują one uzasadnienie w konieczności ochrony środków publicznych.

Jednocześnie organy publiczne muszą wykonywać swoje uprawnienia w sposób proporcjonalny i z poszanowaniem godności osób korzystających z pomocy. Zasada finansowania ze środków publicznych nie może prowadzić do nadmiernej kontroli ani do stygmatyzacji beneficjentów, gdyż takie działania podważałyby zaufanie do instytucji państwa.

Znaczenie zasady finansowania w kontekście stabilności systemu pomocy społecznej

Stabilność systemu pomocy społecznej w dużej mierze zależy od zapewnienia trwałych i przewidywalnych źródeł finansowania. Zasada finansowania ze środków publicznych umożliwia planowanie działań w perspektywie długoterminowej oraz dostosowywanie systemu do zmieniających się potrzeb społecznych. Regularne finansowanie stanowi warunek utrzymania ciągłości świadczeń oraz usług społecznych.

Publiczne finansowanie pozwala również na reagowanie na zmiany demograficzne i społeczne, takie jak starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób niesamodzielnych czy zmiany na rynku pracy. W takich warunkach elastyczne zarządzanie środkami publicznymi umożliwia przesuwanie akcentów pomiędzy różnymi formami wsparcia, bez konieczności całkowitej przebudowy systemu.

Jednocześnie zasada ta narażona jest na presję wynikającą z ograniczeń budżetowych oraz konkurencji pomiędzy różnymi sektorami polityki publicznej. W okresach spowolnienia gospodarczego pomoc społeczna bywa postrzegana jako obszar wymagający oszczędności, co może prowadzić do ograniczenia zakresu wsparcia lub pogorszenia jakości usług.

Dlatego też kluczowe znaczenie ma efektywność wykorzystania

środków publicznych przeznaczonych na pomoc społeczną. Racjonalne planowanie wydatków, monitorowanie efektów działań oraz ocena skuteczności programów pomocowych pozwalają na maksymalizację społecznej użyteczności ponoszonych nakładów finansowych.

W perspektywie długoterminowej zasada finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych pozostaje jednym z podstawowych gwarantów spójności społecznej. Jej właściwa realizacja sprzyja budowaniu zaufania obywateli do państwa oraz wzmacnia poczucie solidarności społecznej, które stanowi fundament nowoczesnych systemów zabezpieczenia społecznego.

Podsumowanie znaczenia zasady finansowania pomocy społecznej

Zasada finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu zarówno normatywnych, jak i praktycznych aspektów funkcjonowania systemu pomocy społecznej. Określa ona zakres odpowiedzialności państwa, wyznacza ramy prawne działań administracji oraz wpływa na relacje pomiędzy instytucjami publicznymi a beneficjentami wsparcia.

Jej znaczenie polega nie tylko na zapewnieniu materialnych podstaw funkcjonowania pomocy społecznej, lecz także na kształtowaniu wartości i zasad, które legitymizują istnienie tego systemu. Finansowanie ze środków publicznych podkreśla wspólnotowy charakter odpowiedzialności za osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

Właściwa realizacja tej zasady wymaga równowagi pomiędzy ochroną interesu publicznego a poszanowaniem praw i godności jednostki. Tylko wówczas pomoc społeczna może skutecznie pełnić swoją rolę jako instrument wsparcia, integracji i solidarności społecznej. Jeśli chcesz, mogę przygotować kolejny artykuł poświęcony zasadzie pomocniczości, zasadzie odpłatności świadczeń lub porównaniu finansowania pomocy społecznej w różnych systemach prawnych.

[1] I. Sierpowska, *Prawo pomocy społecznej*, Zakamycze, Kraków 2006, s. 74.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Główne zasady pomocy społecznej

Zasady prawa są jednym z podstawowych zagadnień doktryny prawa. Każda gałąź prawa charakteryzuje się określonymi dla niej regułami, wartościami i ideami. W uproszczeniu możemy przyjąć, że są to postulaty, wskazówki dotyczące tworzenia, interpretacji i stosowania prawa. Stanowią one często wzorzec ukształtowania określonej instytucji prawnej i charakteryzują sposób unormowania określonych zagadnień. Generalnie zasady pracy społecznej nie tworzą jednolitego katalogu i tak można na przykład mówić o zasadach konstytucyjnych (pomocniczości, godności człowieka), o zasadach ustawowych (określonych w ustawach prawa pomocy społecznej) oraz o zasadach wypracowanych przez doktrynę prawa pomocy społecznej.

Wśród zasad odnoszących się do działania w ramach pomocy społecznej administracji publicznej można wymienić zasady: pomocniczości, legalności, decentralizacji i dualizmu administracji, indywidualizacji i typizacji świadczeń, uznaniowości, roszczeniowości, ochrony dóbr osobistych, finansowania pomocy społecznej ze środków publicznych.

Zasada pomocniczości. Zasada pomocniczości, zwana także zasadą

subsydiarności (łac. subsidium – pomoc, wsparcie), odwołuje się do samodzielności obywateli i wspólnot w realizowaniu zadań publicznych. Według tej zasady państwo powinno wspomagać jednostki, rodziny, grupy, ale nie powinno przejmować zadań, które samodzielnie mogą one wypełniać. Zasada pomocniczości w sferze pomocy społecznej może być interpretowana w dwóch aspektach. Po pierwsze, pomoc społeczną należy traktować jako pewnego rodzaju ostateczność. Udzielenie pomocy powinno nastąpić tylko wówczas, kiedy osoba nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb poprzez uzyskiwane dochody z pracy. Człowiek poprzez pracę powinien zabezpieczyć sobie i rodzinie środki do egzystencji. Powinien także przewidując ryzyko wystąpienia zdarzeń losowych uniemożliwiających wykonywanie pracy, np. poprzez zawarcie umowy ubezpieczenia od możliwości utraty pracy. Dopiero jednostka, która nie ma zapewnionych środków utrzymania z wyżej wymienionych źródeł lub środki te są niewystarczające, może domagać się, by państwo zapewniło im wsparcie z zasobów ogólnonarodowych. Z orzecznictwa NSA wynika, że samo stwierdzenie faktu, że podmiot ubiegający się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej nie wykorzystał własnych możliwości i uprawnień, stanowi przesłankę oddalenia skargi na odmowę przyznania pomocy. Po drugie, państwo (samorząd) może ingerować w życie obywatela w sytuacjach kryzysowych. Istotne jest jednak stworzenie prawnych ram owych sytuacji oraz kryteriów oceny możliwości samodzielnego przezwyciężenia trudności. Dlatego też przyznanie wielu form pomocy społecznej wymaga spełnienia określonych warunków. Takie regulacje mają na celu zapobieżenie przekształcenia się pomocy społecznej w zwykłe rozdzielnictwo dóbr. Ich celem powinno być skuteczne wpływanie na świadczeniobiorców, tak by samodzielnie starali się pokonać życiowe trudności, a pomoc społeczną traktowali jedynie jako przejściowe źródło wsparcia.[\[1\]](#)

Zasada legalności nazywana także zasadą praworządności, jest określona w art. 7 Konstytucji i wyraża nakaz działania organów władzy publicznej na podstawie oraz w granicach prawa.

Organy władzy publicznej, w przeciwieństwie do podmiotów prywatnych, nie mogą działać w myśl zasady „wszystko co nie jest prawem zabronione, jest dozwolone”, lecz mogą podejmować jedynie działania, do których upoważnia je prawo. Obowiązek przestrzegania prawa odnosi się zarówno do jego tworzenia, jak i stosowania. W sensie formalnym praworządność polega przede wszystkim na podejmowaniu działań przez organy władzy w oparciu o określoną podstawę prawną, przestrzeganiu przyznanych kompetencji, rozstrzygania sporów między obywatelami a administracją przez niezawisłe sądy. Materialne ujęcie zasady legalności odnosi się do treści prawa. Chodzi przede wszystkim o to, by prawo było równe dla wszystkich i zapewniało poszanowanie podstawowych praw człowieka. Zasada praworządności w prawie pomocy socjalnej oznacza oparcie działań organów administracji publicznej na Konstytucji oraz ustawach dotyczących sfery pomocy społecznej w szerokim rozumieniu. Przyznawanie – odmowa przyznania świadczeń z pomocy społecznej odnosi się do sfery uprawnień jednostki i może następować jedynie na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących. Wydawanie aktów administracyjnoprawnych jest z reguły szczegółowo uregulowane w prawie. Należy jednak pamiętać, że oprócz tych form władztwa administracyjnego organy administracji publicznej podejmują decyzje na podstawie przyznanej swobody, tzw. uznania administracyjnego. W przypadku pomocy społecznej występuje wiele stanów faktycznych, które wymykają się ścisłemu kazuistycznemu unormowaniu prawnemu. W wielu sytuacjach konieczne jest zatem kierowanie się nieostrymi pojęciami z punktu widzenia prawa jak dobro dziecka, ochrona macierzyństwa czy wielodzietność. Nie oznacza to jednak dowolności, a działania organu muszą „mieścić” się w granicach prawa. Zasada legalności ściśle łączy się z zasadą praworządności, przede wszystkim ochroną praw jednostki. W regulacjach prawnych dotyczących pomocy społecznej wyrażone są prawa człowieka do zabezpieczenia społecznego i odpowiedniego poziomu życia.[\[2\]](#)

Zasada decentralizacji i zasada dualizmu określają m.in.

zasady ustroju administracji publicznej. Decentralizacja jest układem zależności między organami administracji publicznej, gdzie organy niższego stopnia nie są hierarchicznie podporządkowane organom wyższego stopnia. Organy wyższego stopnia nie mogą wydawać poleceń organom niższego stopnia co do sposobu załatwienia sprawy, mogą jedynie wkraczać w działalność tych organów w przypadkach określonych prawem. Samodzielność organów niższego stopnia wyraża się przede wszystkim w sprawach finansowych, to, że podmiot zdecentralizowany posiada własne źródła dochodów od organu wyższego stopnia decyduje głównie o istocie decentralizacji. Zasada decentralizacji nie może być jednak utożsamiana z autonomią, jej granice wyznaczają bowiem wyznaczone prawem środki nadzoru. Realizacją zasady decentralizacji w Polsce jest samorząd terytorialny. Dualizm administracji publicznej polega na wprowadzeniu do administracji terenowej dwóch kategorii organów: działającej w imieniu państwa administracji rządowej i posiadającej odrębną od państwa podmiotowość prawną administracji samorządowej, działającej we własnym imieniu i na własny rachunek.[\[3\]](#) Zasada decentralizacji i dualizmu administracji w pomocy społecznej przejawia się poprzez przekazanie większości zadań z jej sfery administracji lokalnej. To na organach administracji publicznej ciąży obowiązek wykonywania konstytucyjnych zadań gwarantujących ochronę jednostki w trudnych sytuacjach życiowych, poprzez udzielenie jej różnych form wsparcia. Związane z tym obowiązki państwa ustawodawca podzielił między różne organy. Większość zadań powierzona jednak samorządom terytorialnym, które zawsze uczestniczyły w organizowaniu i udzielaniu pomocy społecznej. Po reaktywizacji samorządu terytorialnego w Polsce w 1990 roku pomoc społeczna stała się jednym z najważniejszych zadań gminy. Po utworzeniu kolejnych jednostek samorządu terytorialnego w 1998 roku podzielono obowiązki z zakresu pomocy społecznej między gminę, powiat i województwo.[\[4\]](#)

Pomoc społeczna jako element systemu zabezpieczenia społecznego

Pomoc społeczna stanowi jeden z podstawowych filarów współczesnego systemu zabezpieczenia społecznego, którego celem jest ochrona jednostek i rodzin przed skutkami ryzyk socjalnych. Jej znaczenie wynika z faktu, że nie wszystkie potrzeby społeczne mogą zostać zaspokojone poprzez rynek pracy, ubezpieczenia społeczne czy świadczenia powszechne. Pomoc społeczna pełni funkcję uzupełniającą, interwencyjną oraz kompensacyjną wobec innych instrumentów polityki społecznej.

W sensie normatywnym pomoc społeczna jest instytucją prawa publicznego, realizowaną przez organy administracji publicznej na podstawie ustaw i aktów wykonawczych. Jej działanie opiera się na określonych zasadach, które wyznaczają ramy podejmowanych decyzji oraz sposób traktowania osób korzystających ze wsparcia. Zasady te mają charakter zarówno prawny, jak i aksjologiczny, odzwierciedlając wartości przyjęte w danym społeczeństwie.

Pomoc społeczna nie ogranicza się wyłącznie do transferów pieniężnych. Obejmuje ona również świadczenia niepieniężne, usługi społeczne oraz działania o charakterze aktywizującym i integracyjnym. Taki szeroki zakres oddziaływania sprawia, że pomoc społeczna musi być realizowana w sposób spójny i systemowy, z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji beneficjentów.

Współczesne systemy pomocy społecznej stoją przed wyzwaniem pogodzenia dwóch, pozornie sprzecznych, celów. Z jednej strony konieczne jest zapewnienie wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, z drugiej zaś zapobieganie długotrwałemu uzależnieniu od świadczeń. Zasady pomocy społecznej pełnią w tym kontekście rolę mechanizmu równoważącego te cele.

Analiza głównych zasad pomocy społecznej pozwala lepiej zrozumieć jej funkcjonowanie oraz ograniczenia. Zasady te nie mają charakteru czysto deklaratywnego, lecz wpływają na

praktykę stosowania prawa, sposób interpretacji przepisów oraz relacje między instytucjami pomocy społecznej a osobami korzystającymi z ich wsparcia.

Zasada pomocniczości i odpowiedzialności własnej

Jedną z fundamentalnych zasad pomocy społecznej jest zasada pomocniczości, która zakłada, że wsparcie ze strony państwa powinno być udzielane dopiero wtedy, gdy jednostka lub rodzina nie jest w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej. Zasada ta odwołuje się do przekonania, że podstawowa odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb spoczywa na samej jednostce oraz jej najbliższym otoczeniu społecznym.

Zasada pomocniczości pełni istotną funkcję normatywną, ponieważ wyznacza granice ingerencji państwa w życie obywateli. Pomoc społeczna nie ma zastępować aktywności własnej, lecz ją wspierać i uzupełniać. W praktyce oznacza to, że organy pomocy społecznej dokonują oceny, czy dana osoba wykorzystała dostępne jej zasoby, takie jak możliwości zarobkowe, wsparcie rodziny czy inne formy zabezpieczenia.

Z zasadą pomocniczości ściśle powiązana jest zasada odpowiedzialności własnej. Zakłada ona, że korzystanie z pomocy społecznej wiąże się z obowiązkiem współdziałania z instytucjami udzielającymi wsparcia. Beneficjent pomocy nie jest jedynie biernym odbiorcą świadczeń, lecz podmiotem aktywnie uczestniczącym w procesie wychodzenia z trudnej sytuacji.

W praktyce realizacja tej zasady przybiera różne formy, takie jak obowiązek podejmowania działań zmierzających do poprawy sytuacji życiowej, udział w programach aktywizacyjnych czy współpraca z pracownikiem socjalnym. Zasada ta ma na celu przeciwdziałanie bierności oraz długotrwałemu uzależnieniu od systemu pomocy społecznej.

Jednocześnie zasada pomocniczości nie może być interpretowana w sposób prowadzący do ograniczenia dostępu do niezbędnego

wsparcia. Organy pomocy społecznej muszą uwzględniać realne możliwości jednostki, jej stan zdrowia, sytuację rodzinną oraz warunki społeczno-ekonomiczne. Nadużycie tej zasady może prowadzić do wykluczenia osób, które obiektywnie nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z trudnościami.

Zasada indywidualizacji i poszanowania godności osoby

Zasada indywidualizacji stanowi jeden z kluczowych elementów współczesnej pomocy społecznej. Zakłada ona, że każda sytuacja życiowa jest unikalna i wymaga odrębnej analizy oraz dostosowanych form wsparcia. Pomoc społeczna nie może opierać się wyłącznie na schematycznym stosowaniu przepisów, lecz musi uwzględniać złożoność problemów, z jakimi borykają się osoby korzystające ze wsparcia.

Indywidualizacja pomocy znajduje swoje odzwierciedlenie w instytucjach takich jak wywiad środowiskowy czy indywidualny plan pomocy. Narzędzia te pozwalają na całościową ocenę sytuacji osoby lub rodziny, uwzględniając aspekty materialne, zdrowotne, psychologiczne i społeczne. Dzięki temu możliwe jest dobranie form wsparcia, które rzeczywiście odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby.

Zasada indywidualizacji jest nierozdzielnie związana z zasadą poszanowania godności osoby. Pomoc społeczna powinna być udzielana w sposób, który nie narusza poczucia własnej wartości beneficjentów ani nie prowadzi do ich stygmatyzacji. Godność człowieka stanowi wartość nadrzędną, która musi być respektowana na każdym etapie udzielania pomocy.

W praktyce poszanowanie godności oznacza m.in. zachowanie poufności informacji, rzetelne i życzliwe traktowanie oraz unikanie działań o charakterze paternalistycznym. Osoba korzystająca z pomocy społecznej powinna być traktowana jako partner w procesie wsparcia, a nie jako obiekt oddziaływań administracyjnych.

Zasada ta ma również wymiar prawny, ponieważ naruszenie

godności osoby może prowadzić do odpowiedzialności instytucji pomocy społecznej. Standardy etyczne i zawodowe pracowników socjalnych odgrywają w tym kontekście kluczową rolę, wpływając na jakość relacji z beneficjentami oraz skuteczność podejmowanych działań.

Zasada sprawiedliwości społecznej i równego dostępu do pomocy

Sprawiedliwość społeczna stanowi jedną z podstawowych wartości leżących u podstaw systemu pomocy społecznej. Zasada ta zakłada, że wsparcie powinno być kierowane do osób znajdujących się w rzeczywistej potrzebie, w sposób uwzględniający zarówno ich sytuację materialną, jak i społeczną. Pomoc społeczna ma na celu wyrównywanie szans oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Zasada równego dostępu do pomocy oznacza, że wszystkie osoby spełniające ustawowe kryteria powinny mieć możliwość skorzystania z systemu wsparcia, niezależnie od miejsca zamieszkania, pochodzenia czy innych cech osobistych. W praktyce realizacja tej zasady bywa utrudniona przez różnice w zasobach finansowych i organizacyjnych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Pomoc społeczna musi także uwzględniać zasadę proporcjonalności, zgodnie z którą zakres udzielanego wsparcia powinien odpowiadać skali potrzeb. Nadmierne lub niewystarczające świadczenia mogą prowadzić do zaburzenia poczucia sprawiedliwości społecznej oraz obniżenia zaufania do instytucji publicznych.

Zasada sprawiedliwości społecznej wymaga także transparentności działań organów pomocy społecznej. Kryteria przyznawania świadczeń oraz procedury decyzyjne powinny być jasne i zrozumiałe dla obywateli. Brak przejrzystości sprzyja powstawaniu poczucia arbitralności i niesprawiedliwego traktowania.

W szerszym ujęciu zasada ta odnosi się do roli pomocy

społecznej w kształtowaniu spójności społecznej. Skuteczny i sprawiedliwy system wsparcia przyczynia się do ograniczenia nierówności oraz wzmacnia solidarność społeczną, co ma znaczenie nie tylko dla jednostek, lecz także dla stabilności całego społeczeństwa.

Znaczenie zasad pomocy społecznej we współczesnym państwie

Główne zasady pomocy społecznej stanowią fundament, na którym opiera się funkcjonowanie całego systemu wsparcia. Ich znaczenie wykracza poza wymiar formalnoprawny, wpływając na sposób postrzegania pomocy społecznej przez społeczeństwo oraz osoby z niej korzystające. Zasady te kształtują relacje między państwem a obywatelem w sytuacjach szczególnej wrażliwości społecznej.

We współczesnym państwie pomoc społeczna musi odpowiadać na złożone i dynamiczne problemy, takie jak starzenie się społeczeństwa, migracje, bezrobocie strukturalne czy kryzysy ekonomiczne. Zasady takie jak pomocniczość, indywidualizacja czy sprawiedliwość społeczna stanowią punkt odniesienia dla adaptacji systemu do nowych wyzwań.

Jednocześnie zasady pomocy społecznej pełnią funkcję ochronną wobec beneficjentów. Ograniczają ryzyko arbitralnych decyzji oraz nadużyć ze strony administracji publicznej. Dzięki nim pomoc społeczna zachowuje swój humanistyczny charakter, nawet w warunkach presji budżetowej i organizacyjnej.

W perspektywie przyszłości znaczenie zasad pomocy społecznej będzie rosło, zwłaszcza w kontekście debaty o roli państwa w zapewnianiu bezpieczeństwa socjalnego. Ich właściwa interpretacja i stosowanie stanowią warunek budowania systemu, który jest jednocześnie efektywny, sprawiedliwy i respektujący godność człowieka.

Zasady pomocy społecznej nie są jedynie abstrakcyjnymi założeniami, lecz realnymi wytycznymi kształtującymi praktykę działań społecznych. Jeżeli chcesz, mogę w kolejnym kroku

przygotować artykuł poświęcony zadaniom pracownika socjalnego, porównaniu systemów pomocy społecznej lub analizie prawnych podstaw pomocy społecznej w wybranym kraju.

[1] *Konstytucje Rzeczypospolitej...*, s. 12.; A. Dylus, *Zasada pomocniczości a procesy transformacji*, *Pomoc Społeczna* 1993, nr 9, s. 4.; A. Szpor, *Państwo a subsydiarność jako zasada prawa w UE i w Polsce*. *Samorząd Terytorialny* 2001, nr 1 – 2, s. 3 i n.; A. Łopatka, *Międzynarodowe prawo praw człowieka*, Warszawa 1998, s. 48.; Wyrok NSA z dnia 12 kwietnia 1994 r., SA/ Gd84/94, niepubl.; I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 53 – 57.

[2] Wyrok NSA z dnia 14 czerwca 2001 r., II SA/ Kr 911.01, w: *Samorząd Terytorialny* 2002, nr 6, s. 49.; *Konstytucje Rzeczypospolitej...*, s. 27 – 28. Por. I. Sierpowska 57 – 59.

[3] J. Boć (red.), *Prawo Administracyjne*, Wrocław 2001, s. 225 – 228.; B. Jaworska – Dębiska (w:) Z. Duniewska, B. Jaworska – Dębiska, R. Michalska – Badziak, E. Olejniczak – Szałowska, M. Stahl, *Prawo administracyjne, pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2000, s. 129.

[4] I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 59 – 60.; K. Byjoch, J. Sulimierski, Jan Paweł Tarno, *Samorząd terytorialny po reformie ustrojowej państwa*, Warszawa 2000, s. 15 – 27.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Organizacja pomocy społecznej (wybrane zagadnienia)

Uwagi ogólne

Pod pojęciem jednostek organizacyjnych rozumie się różnego rodzaju instytucje, urzędy i zakłady publiczne zajmujące się wykonywaniem określonych zadań i usług, wyposażone w odpowiednią infrastrukturę techniczną i wykwalifikowaną kadrę pracowników. Ustawa o pomocy społecznej definiuje jednostki organizacyjne w sposób zawężony, wymieniając poszczególne jednostki pomocy społecznej. Zgodnie z art. 6 pkt 5 jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są: regionalne ośrodki polityki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, placówki opiekuńczo – wychowawcze, ośrodki adopcyjno – opiekuńcze, ośrodek wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej.

Ośrodki pomocy społecznej. Najważniejszym wykonawcą zadań socjalnych w gminie są ośrodki pomocy społecznej. Zgodnie z art. 110 ustawy ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych. Ich głównym zadaniem jest udzielanie świadczeń. Decyzje o udzieleniu lub odmowie świadczeń wydaje na podstawie upoważnienia organu administracji samorządowej kierownik ośrodka pomocy społecznej lub uprawniony pracownik. Zasadniczo ośrodki udzielają pomocy w podstawowym zakresie, w sytuacji, gdy potrzebna jest pomoc specjalistyczna, w tym instytucjonalna, przekazują sprawę odpowiedniej placówce. Ośrodki realizują model rezydualny pomocy społecznej, oparty na ratownictwie. Zakłada on krótkotrwałe wsparcie jednostki lub rodziny w krytycznych momentach życia i często jest stosowany w sytuacji, gdy zawodzą inne mechanizmy dystrybucji

i instytucje polityki socjalnej (art. 110).[\[1\]](#)

Powiatowe centra pomocy rodzinie. Reforma administracyjna z 1998 roku spowodowała decentralizację administracji publicznej w dziedzinie pomocy społecznej. Wraz z utworzeniem powiatu powołano centra pomocy rodzinie, które miały być głównym wykonawcą polityki społecznej państwa na poziomie lokalnym. Kierownik centrum lub inny pracownik upoważniony przez starostę może wydawać decyzje rozstrzygające indywidualne sprawy z zakresu pomocy społecznej.

Powiatowe centra pomocy rodzinie są głównymi koordynatorami powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Instytucje te organizują i prowadzą: domy dziecka, placówki pogotowia opiekuńczego, ogniska wychowawcze, świetlice i kluby środowiskowe, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki wsparcia oraz mieszkania chronione. Do zadań powiatu należy także prowadzenie ośrodków specjalistycznego poradnictwa socjalnego, których celem jest konsultowanie trudnych problemów osób i rodzin oraz udzielanie porad pracownikom socjalnym i pracownikom organizacji pozarządowych. Powiatowe centra pomocy rodzinie wspierają także starostę w nadzorowaniu rodzin zastępczych, ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, jednostek specjalistycznego poradnictwa, ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Powiatowe centra pomocy rodzinie realizują model instytucjonalny pomocy społecznej, w którym głównym kryterium udzielenia pomocy staje się rzeczywista potrzeba, a nie wysokość osiąganych dochodów. Model ten zakłada aktywne formy pomocy społecznej, którymi są przede wszystkim usługi wspomagające rodziny we wszystkich przejawach ich życia społecznego oraz w procesie odzyskiwania czy podtrzymywania samodzielności i zaradności (art. 112)[\[2\]](#).

Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia zostały utworzone na mocy nieobowiązującej

już ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu. Myśl przewodnia ich powołania wyrażała się w zamiarze wprowadzenia środowiskowych form pomocy półstacjonarnej służących utrzymaniu osoby w jej najbliższym środowisku. Obecna ustawa o pomocy społecznej zalicza ośrodki wsparcia do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej dziennego pobytu. Ośrodki świadczą usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne, dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Ponadto ośrodki wsparcia udzielają schronienia, pomocy o charakterze interwencyjnym, zaspakajają podstawowe potrzeby bytowe, wykonują usługi opiekuńcze. Do ośrodków wsparcia zalicza się: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska i domy dla bezrobotnych oraz kluby samopomocy. Obecnie ośrodki wsparcia prowadzą gminy i powiaty. [\[3\]](#)

Ośrodki interwencji kryzysowej. Ośrodek interwencji kryzysowej jest jednostką pomocy społecznej, która udziela wsparcia osobom będącym w trudnych emocjonalnie sytuacjach życiowych i rodzinnych. Formy pomocy udzielanej przez ośrodki są uzależnione przede wszystkim od fazy kryzysu, w którym znajduje się osoba potrzebująca pomocy. Pierwszym etapem jest rozmowa, której celem jest ustalenie stanu psychicznego zgłaszającej się osoby. Kolejne formy pomocy to poradnictwo, konsultacje i praca terapeutyczna. Konsekwencją pomocy udzielanej przez ośrodki interwencji jest doprowadzenie do zmiany postaw wobec siebie i otoczenia. [\[4\]](#)

Domy pomocy społecznej. Domy pomocy społecznej zajmują się głównie świadczeniem usług opiekuńczych. Usługi te są skierowane do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Skierowanie do domu pomocy społecznej wymaga oceny zdrowia

oraz możliwości korzystania przez osobę z pomocy środowiskowej, w szczególności oceny możliwości zorganizowania usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub w ośrodku wsparcia. Osobę kieruje się do domu pomocy społecznej, zlokalizowanego jak najbliżej jej miejsca zamieszkania, chyba że zachodzi potrzeba wzmożonej opieki medycznej. Wówczas taką osobę kieruje się do zakładu opiekuńczo – leczniczego lub placówki pielęgnacyjno – opiekuńczej. Domy pomocy społecznej, ze względu na ich adresatów oraz wykonywane przez nie usługi, można podzielić na domy dla: osób w podeszłym wieku, osób przewlekłe somatycznie chorych, osób przewlekłe psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, osób niepełnosprawnych fizycznie.

Domy pomocy społecznej świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających. Domy pomocy społecznej pokrywają w całości wydatki związane z zapewnieniem całodobowej opieki mieszkańcom oraz zaspokojeniem ich niezbędnych potrzeb bytowych i społecznych. Pobyt w domu opieki społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domu opieki społecznej o zasięgu gminnym ustala organ administracji samorządowej. W pierwszej kolejności koszt pobytu w domu pomocy społecznej pokrywa jego pensjonariusz. W razie, gdyby nie mógł on uiścić należnej opłaty, to obciążają one kolejno małżonka, zstępnych, wstępnych oraz gminę, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Opłata, którą wnosi pensjonariusz, nie może przekraczać 70% jego dochodu. Natomiast w przypadku gdy koszty pokrywane są przez małżonka lub rodzinę mieszkańca, ich wysokość jest ustalana w umowie zawieranej przez kierownika ośrodka z tymi osobami.[\[5\]](#)

Organizacja pomocy społecznej jest jednym z podstawowych

elementów polityki społecznej państwa, ukierunkowanym na zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych. Jej istota polega na tworzeniu i funkcjonowaniu struktur instytucjonalnych, które umożliwiają realizację świadczeń i usług przewidzianych prawem, a także na zapewnieniu sprawnej koordynacji pomiędzy różnymi podmiotami publicznymi i społecznymi. Celem dobrze zorganizowanej pomocy społecznej jest nie tylko udzielanie wsparcia materialnego, lecz także aktywizacja beneficjentów, ich integracja ze społecznością lokalną oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Podstawę prawną organizacji pomocy społecznej w Polsce stanowi ustawa o pomocy społecznej, która określa zarówno zadania administracji rządowej, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Na poziomie gminy funkcjonują ośrodki pomocy społecznej, które realizują zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. W ich kompetencjach znajduje się przede wszystkim udzielanie świadczeń pieniężnych, takich jak zasiłki stałe, okresowe i celowe, ale także świadczeń niepieniężnych w postaci usług opiekuńczych czy specjalistycznych form wsparcia. Na szczeblu powiatowym działają powiatowe centra pomocy rodzinie, które odpowiadają m.in. za wspieranie rodzin zastępczych, realizację programów rehabilitacyjnych i prowadzenie domów pomocy społecznej. W województwach rolę koordynującą pełnią regionalne ośrodki polityki społecznej, zajmujące się analizą problemów społecznych, planowaniem strategii i wdrażaniem programów unijnych.

Współczesna organizacja pomocy społecznej opiera się na zasadzie subsydiarności, zgodnie z którą pomoc powinna być udzielana na najniższym możliwym szczeblu administracji, blisko obywatela i jego potrzeb. Wymaga to jednak ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami różnego szczebla oraz partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi i podmiotami ekonomii społecznej. Te

dodatkowe instytucje odgrywają coraz większą rolę w systemie pomocy, ponieważ są bardziej elastyczne, lepiej znają lokalne uwarunkowania i potrafią skuteczniej docierać do grup szczególnie narażonych na wykluczenie.

Kluczowym zagadnieniem organizacji pomocy społecznej jest także praca socjalna, która nie ogranicza się jedynie do przyznawania świadczeń, lecz obejmuje kompleksowe działania na rzecz poprawy sytuacji życiowej jednostek i rodzin. Pracownik socjalny pełni tu rolę mediatora, doradcy i organizatora, wspierając osoby potrzebujące w rozwiązywaniu problemów oraz motywując je do podejmowania działań na rzecz samodzielności. Dzięki temu organizacja pomocy społecznej nabiera charakteru nie tylko interwencyjnego, ale również profilaktycznego i rozwojowego.

Nie bez znaczenia pozostaje kwestia finansowania i nadzoru nad systemem pomocy społecznej. Środki na jej funkcjonowanie pochodzą z budżetu państwa, samorządów oraz funduszy europejskich, co pozwala na realizację szerokiej gamy projektów społecznych, zwłaszcza w zakresie aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu. Jednocześnie konieczne jest zapewnienie przejrzystości działań i sprawnej kontroli, aby uniknąć nadużyć i zagwarantować efektywne wykorzystanie środków publicznych.

Organizacja pomocy społecznej musi odpowiadać na zmieniające się wyzwania współczesności. Starzenie się społeczeństwa, kryzysy migracyjne, ubóstwo energetyczne czy nowe formy wykluczenia, w tym cyfrowego, wymagają od instytucji elastyczności i otwartości na innowacje. Coraz większe znaczenie zyskują nowoczesne technologie, które wspomagają zarządzanie świadczeniami, usprawniają komunikację z beneficjentami i umożliwiają prowadzenie działań informacyjnych na szeroką skalę.

Można więc uznać, że organizacja pomocy społecznej to dynamiczny proces, w którym łączą się działania

administracyjne, finansowe, socjalne i społeczne. Sprawne funkcjonowanie tego systemu warunkuje nie tylko poziom życia osób najbardziej potrzebujących, ale także spójność i stabilność całych społeczności lokalnych, co sprawia, że zagadnienia związane z jej organizacją należą do kluczowych wyzwań polityki społecznej państwa.

[1] ustawa o pomocy społecznej.; I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 108 – 109.

[2] ustawa o pomocy społecznej.; R. Szarek, *Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie*, Wspólnota 2000, nr 12, s. 22.

[3] I. Sierpowska, *Prawo pomocy*, s. 113 – 114.

[4] I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 115 – 116.

[5] I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 116 – 121.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Administrowanie społeczną pomocą (Wybrane zagadnienia)

Wykonywanie zadań pomocy społecznej od najdawniejszych lat należało do zadań wspólnotom lokalnych. Powierzenie pomocy społecznej tym wspólnotom znajduje uzasadnienie w ideach samorządności. Samorząd to forma zaspokajania potrzeb

zbiorowych określonej społeczności przez nią samą lub wyłonionych przez nią przedstawicieli. U podstaw przekazania samorządowi terytorialnemu zadań z zakresu pomocy społecznej leżały dwie zasadnicze idee. W myśl zasady pomocniczości to najmniejsze wspólnoty mają rozwiązywać lokalne problemy, one to bowiem znajdują się najbliżej potrzebujących i potrafią najszybciej zareagować na nieszczęścia i patologie. Jednocześnie przekazanie tych zadań samorządowi odciążało administrację rządową, przy dalszym wypełnianiu obowiązków z zakresu pomocy społecznej.

W myśl art. 163 Konstytucji samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Przykładowe zadania w sferze pomocy społecznej zostały wskazane w art. 15 ustawy. Należą do nich w szczególności: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, prowadzenie i rozwijanie niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizowanie i ocenianie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.[\[1\]](#)

Ustawodawca dokonuje także klasyfikacji zadań pomocy społecznej. W pierwszej kolejności zadania te można podzielić na zadania rządowe i samorządowe. Artykuł 16 ustawy stanowi, że obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą. Zadania z zakresu administracji rządowej wykonują również samorządy terytorialne. Zadania samorządu terytorialnego zostały skonkretyzowane i przyporządkowane poszczególnym jednostkom samorządowym: gminie, powiatowi i województwu samorządowemu.

W ramach zadań samorządowych gminy i powiatu możemy dokonać dalszego podziału na tzw. zadania własne i zlecone z zakresu administracji rządowej. Zadaniem własnym są wykonywane przez

jednostkę samorządu terytorialnego zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej (art. 166 ust. 1 Konstytucji). Natomiast w przypadkach uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych, tzw. zadań zleconych. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują zadania zlecone, w imieniu i na rzecz podmiotu zlecającego, który powinien również zabezpieczyć i przekazać środki finansowe na wykonywane zadania zlecone na rzecz samorządu.[\[2\]](#)

Artykuł 17 i 18 ustawy dokonuje klasyfikacji zadań gminy w sferze pomocy społecznej na zadania własne obowiązkowe (art. 17 ust. 1), zadania własne nieobowiązkowe (art. 17 ust. 2) oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę (art. 18).

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: opracowywanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, sporządzenie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej, udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, przyznawanie i wypłacanie zasiłków: okresowych, celowych, praca socjalna, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych, tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, dożywianie dzieci, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, kierowanie do domu opieki społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie

pracowników. Do zadań własnych gminy nieobowiązkowych należy: przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych, przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomicznie usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze, prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach opieki społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych, współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.[\[3\]](#)

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy należy: przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną, prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia. Przy czym środki na realizację i obsługę tych zadań zapewnia budżet państwa.[\[4\]](#)

Powiat. Powiaty pełnią funkcję uzupełniającą w zakresie administrowania pomocą społeczną wobec gmin. Powierzono im wykonywanie zadań publicznych lokalnych, którym pojedyncze gminy nie są w stanie podołać. Zadania powiatu w sferze pomocy socjalnej można podzielić na: specjalistyczną opiekę nad rodziną i dzieckiem, poradnictwo i informacja, pomoc w integracji i przystosowaniu, utrzymanie infrastruktury socjalno – technicznej, przygotowywanie kadr pomocy społecznej, planowanie i sprawozdawczość.[\[5\]](#)

Administrowanie pomocą społeczną jest procesem złożonym, obejmującym zarówno działania organizacyjne, jak i praktyczne rozwiązywanie problemów społecznych w ramach obowiązującego prawa. Pomoc społeczna, zgodnie z jej ustawową definicją, ma na celu wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Administrowanie tym obszarem oznacza zatem sprawne zarządzanie instytucjami, procedurami i środkami finansowymi w taki sposób, aby udzielane wsparcie było skuteczne, zgodne z prawem, a jednocześnie odpowiadało na realne potrzeby społeczne.

Podstawowym ogniwem administracji pomocy społecznej są jednostki samorządu terytorialnego, a przede wszystkim gminy, które poprzez ośrodki pomocy społecznej realizują zadania własne oraz zlecone z zakresu polityki społecznej państwa. Na poziomie powiatu funkcjonują powiatowe centra pomocy rodzinie, a w skali województwa – regionalne ośrodki polityki społecznej. Taka struktura organizacyjna pozwala łączyć działania centralne z lokalnymi, co umożliwia lepsze dopasowanie pomocy do zróżnicowanych potrzeb społeczności. Jednocześnie wymaga to koordynacji i współpracy pomiędzy różnymi szczeblami administracji, aby uniknąć powielania zadań i zapewnić sprawny przepływ informacji.

W praktyce administrowanie pomocą społeczną obejmuje kilka kluczowych zagadnień. Pierwszym z nich jest diagnoza problemów społecznych, czyli identyfikacja grup i jednostek wymagających wsparcia. Tego rodzaju analiza opiera się na danych statystycznych, badaniach lokalnych, współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi, a także na pracy socjalnej w terenie. Drugim elementem jest organizacja świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, które obejmują między innymi zasiłki stałe, okresowe, celowe, pomoc rzeczową czy usługi opiekuńcze. Ważnym obszarem jest także współpraca z innymi instytucjami, takimi jak szkoły, urzędy pracy czy sądy

rodzinne, ponieważ skuteczność pomocy społecznej zależy od kompleksowego podejścia do problemów beneficjentów.

Administrowanie pomocą społeczną wiąże się również z koniecznością rozwiązywania licznych dylematów natury etycznej i organizacyjnej. Z jednej strony pomoc musi być dostępna i skuteczna, z drugiej nie może prowadzić do uzależnienia jednostek od wsparcia. Dlatego istotnym kierunkiem jest aktywizacja osób korzystających z pomocy, poprzez programy integracji społecznej i zawodowej, warsztaty, kursy czy działania w ramach ekonomii społecznej. Rolą administratorów i pracowników socjalnych jest nie tylko świadczenie doraźnej pomocy, ale także wspieranie beneficjentów w odzyskiwaniu samodzielności.

Kolejnym wyzwaniem w administrowaniu pomocą społeczną jest finansowanie. Środki na realizację zadań pochodzą z budżetu państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy europejskich, jednak ich efektywne wykorzystanie wymaga planowania, kontroli i rozliczania. Transparentność w gospodarowaniu zasobami oraz rzetelność w dokumentowaniu działań mają kluczowe znaczenie nie tylko dla zachowania legalności, ale także dla budowania zaufania społecznego wobec instytucji pomocy.

Współczesne administrowanie pomocą społeczną musi też uwzględniać zmieniające się potrzeby i nowe wyzwania, takie jak starzenie się społeczeństwa, migracje, ubóstwo energetyczne, bezdomność czy wykluczenie cyfrowe. Oznacza to konieczność elastycznego dostosowywania narzędzi i form wsparcia, a także szerszego wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych w obsłudze świadczeń i kontaktach z beneficjentami. W tym kontekście coraz większe znaczenie ma digitalizacja administracji, która może usprawnić procedury, ale wymaga również przeciwdziałania marginalizacji osób starszych czy słabiej wykształconych, które mogą mieć trudności z korzystaniem z e-usług.

Administrowanie pomocą społeczną to zatem nie tylko kwestia realizacji przepisów prawnych i procedur administracyjnych, ale także proces wymagający refleksji społecznej, empatii i umiejętności zarządzania zasobami. Od sprawności instytucji i profesjonalizmu pracowników zależy bowiem nie tylko doraźna pomoc, ale także długofalowe efekty w postaci poprawy jakości życia osób potrzebujących, wzmocnienia więzi społecznych i budowania spójności w lokalnych wspólnotach.

[1] ustawa o pomocy społecznej. I. Sierpowska, tamże, s. 76 – 81.

[2] ustawa o pomocy społecznej.; I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 82 – 83.

[3] ustawa o pomocy społecznej. Por. I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 83 – 85.

[4] tamże. Por. I. Sierpowska, tamże, s. 85 – 86.

[5] I. Sierpowska, tamże, s. 87 – 88.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Dowody nienazwane

praca z wydziału prawa i

administracji

Artykuł 75 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego wymienia przykładowe środki dowodowe, co oznacza, że nie stanowi zamkniętego katalogu. W postępowaniu administracyjnym dopuszcza się więc również inne środki dowodowe, o ile mogą one przyczynić się do ustalenia prawdy obiektywnej i nie są sprzeczne z prawem.[\[1\]](#)

Do takich środków należą tzw. środki dowodowe nienazwane, które powstają wraz z postępem nauki i techniki. Mogą to być zarówno środki, które zostaną odkryte w przyszłości, jak i te, które są już znane, ale nie podlegają szczególnej regulacji prawnej. Do tej grupy zalicza się m.in. opinie instytutów naukowych lub badawczych. Organ orzekający może zwrócić się o opinię do takiego instytutu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 290) lub kodeksu postępowania karnego (art. 176), ponieważ k.p.a. nie reguluje wyraźnie tej kwestii.[\[2\]](#)

Możliwość korzystania w postępowaniu administracyjnym z opinii wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych mogą przewidywać także przepisy szczególne. Przykładem nienazwanego środka dowodowego jest również dowód z rysów antropologicznych, znany także jako dowód z ekspertyzy biologicznej.[\[3\]](#)

Ten rodzaj dowodu jest szeroko stosowany w niektórych krajach i coraz częściej pojawia się w polskiej praktyce sądowej, o czym świadczy orzecznictwo Sądu Najwyższego. SN wskazuje, że „dowód z badania antropologicznego wprowadzie nigdy nie daje całkowitej pewności co do ojcostwa domniemanego ojca, jednakże może z dużym prawdopodobieństwem wskazywać na pochodzenie dziecka od domniemanego ojca lub na brak więzi krwi między nimi. Dowód ten nie może samodzielnie stanowić podstawy do oceny nieprawdopodobieństwa ojcostwa męża matki, ale może ułatwić ocenę wiarygodności zeznań stron, gdy ustalenia opierają się wyłącznie na zeznaniach.”[\[4\]](#)

Dowód z rysów antropologicznych polega na badaniu i porównywaniu cech biologicznych poszczególnych osób i opiera się na doświadczeniach antropologów i biologów, w zakresie dziedziczenia cech zewnętrznych przez ludzi. Posługując się tym środkiem, możliwe jest nie tylko negatywne (jak przy dowodzie z grupowego badania krwi), ale także pozytywne wykazanie ojcostwa. Moc dowodową omawianych środków organ ocenia według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia całokształtu zebranego materiału.[\[5\]](#)

Do dowodów nienazwanych zaliczamy również dowody z filmu, utrwalonego obrazu telewizyjnego, z fotokopii, planów, rysunków, płyt lub taśm dźwiękowych i innych materiałów oraz przyrządów utrwalających lub przenoszących obrazy lub dźwięki, maszynowe wypisy urządzeń liczących określających liczbę rozmów telefonicznych i wykazujących wysokość należnej opłaty.[\[6\]](#)

W celu zapewnienia sprawnego przeprowadzenia postępowania dowodowego organy administracji publicznej zostały wyposażone w środki przymusu, które są dopuszczalne w dwóch formach – kary grzywny i przymusu bezpośredniego.

Organem, który jest właściwy do orzekania o zastosowaniu danego środka przymusu jest organ, który przeprowadza dowód – czyli organ prowadzący postępowanie w sprawie, organ przeprowadzający dowód w ramach pomocy prawnej oraz członek organu kolegialnego lub jego pracownik, który prowadzi postępowanie dowodowe lub jego część zgodnie z art. 87.[\[7\]](#)

Kara grzywny może zostać orzeczona, jeżeli zostaną spełnione trzy warunki: – świadek, biegły, osoba trzecia mieli obowiązek osobistego stawienia się bądź bezzasadnie odmówili złożenia zeznania, wydania opinii lub okazania przedmiotu oględzin; – organ przeprowadzający dowód, wydał prawidłowe wezwanie; – nie wystąpiły okoliczności uzasadniające niestawienie się lub zaszła bezzasadność odmowy złożenia

zeznania, wydania opinii lub okazania przedmiotu oględzin.

Ustawa z 1996r. zmieniła wysokość grzywny, która wynosi 50 zł, w przypadku ponownego niezastosowania się do wezwania – 200 zł. O ukaraniu grzywną organ orzeka w formie postanowienia, na które służy zażalenie. Stosowanie art. 88 może budzić pewne wątpliwości interpretacyjne, ze względu na brak uzgodnienia terminologii pomiędzy przepisami §1 i 2 oraz skąpą regulację w k.p.a. dotyczącą postanowień. Zdaniem E. Ochendowskiego „Redakcja art. 88§1 i 2 k.p.a. nasuwa uwagi krytyczne.”[\[8\]](#)

Środki przymusu, o których stanowi §3 art. 88 przewidziane są w ustawie z 17. 06. 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity Dz.U. z 1991r., Nr 36 poz. 161). Przymus bezpośredni można zastosować do opornego świadka, natomiast nie można go stosować do strony czy biegłego, ponieważ art. 88§3 k.p.a. mówi tylko o „opornym świadku. Do osoby, która odmawia okazania przedmiotu oględzin można zastosować takie środki egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym jak grzywna w celu przymuszenia, odebranie rzeczy ruchomej, w ostateczności także przymus bezpośredni.

Przepisy art. 88 ustanawiają środki dyscyplinujące uczestników postępowania administracyjnego. Środki te charakteryzują się tym, że mogą one zostać cofnięte, jeżeli samo ich wymierzenie będzie skutkowało żądanym zachowaniem osoby opornej i mogą być stosowane wielokrotnie, przechodząc od środków łagodniejszych do surowszych, tak aby skutecznie spowodować wykonanie obowiązku.[\[9\]](#)

Ustawa z dnia 29.12.1998 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa wprowadziła art. 88a, który stanowi, że w przypadku, gdy żołnierz w czynnej służbie wojskowej naruszy obowiązki określone w art. 88 § 1, organ przeprowadzający dowód, zamiast nałożyć na niego karę grzywny, zwraca się do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz ten pełni służbę, z wnioskiem o pociągnięcie

go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Jak widać, w postępowaniu administracyjnym kluczowe znaczenie ma otwartość na różnorodne środki dowodowe, w tym te nienazwane, które mogą odegrać istotną rolę w ustaleniu prawdy obiektywnej. Dynamiczny rozwój nauki i techniki wprowadza do procesu dowodowego nowe możliwości, które nie zawsze są bezpośrednio uregulowane przez prawo, jednak ich wartość dowodowa może być nieoceniona. Elastyczność w dopuszczaniu takich środków pozwala na bardziej precyzyjne i sprawiedliwe rozstrzyganie spraw administracyjnych.

Wykorzystanie opinii wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych, takich jak instytuty naukowe lub badawcze, jest jednym z przykładów na to, jak postępowanie administracyjne może korzystać z nowoczesnych środków dowodowych. Choć kodeks postępowania administracyjnego nie zawiera szczegółowych regulacji w tej kwestii, możliwość ta jest przewidziana w innych aktach prawnych, co podkreśla znaczenie interdyscyplinarnego podejścia w procesie dowodowym.

Przykład dowodu, który znalazł swoje zastosowanie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pokazuje, jak nienazwane środki dowodowe mogą być skutecznie wykorzystywane w praktyce. Choć dowód ten nie może samodzielnie przesądzać o kluczowych kwestiach, to jednak stanowi cenne uzupełnienie innych dowodów, pomagając w lepszym zrozumieniu i ocenie stanu faktycznego. To wskazuje na rosnące znaczenie nowoczesnych metod w procesie dowodowym, które w połączeniu z tradycyjnymi środkami mogą przyczyniać się do bardziej sprawiedliwych rozstrzygnięć.

[\[1\]](#) Por. Z. Gostyński, J. Grabowski, E. Kozłowska, S. Lizer, K. Marszał, J. Samochowiec – op. cit. s. 326

[\[2\]](#) Por. B. Adamiak, J. Borkowski – op. cit. s. 194

[\[3\]](#) Por. W. Siedlecki – op. cit. s. 350

[\[4\]](#) Orzeczenie SN z dnia 07.10.1966r., I CR 303/66, OSN poz. 105/67

[\[5\]](#) Por. W. Siedlecki – op. cit. s. 350

[\[6\]](#) Wyrok NSA z dnia 20.03.1981r., SA 317/81, ONSA 1981r., z. 1, poz. 25

[\[7\]](#) Por. J. Borkowski, J. Jendrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński – op. cit. s. 180

[\[8\]](#) E. Ochendowski – „Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne – wybór orzecznictwa”, Toruń 2000r., s. 127

[\[9\]](#) Por. J. Borkowski, J. Jendrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński – op. cit. s. 180

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna powiatu radomszczańskiego

Powiat radomszczański został utworzony 1 stycznia 1999 roku i powstał w wyniku scalenia 14 jednostek administracyjnych (gmin) z dawnego rejonu radomszczańskiego (odłączono gminę Kluczewsko i Sulmierzyce), konecpolskiego (gmina Żytno) i częstochowskiego (gmina Gidle).

Powiat radomszczański położony jest w centralnej Polsce, w południowej części województwa łódzkiego, pomiędzy Warszawą i aglomeracją Śląską. Obejmuje on teren 13 gmin, w tym 2 miejsko-wiejskie: Kamieńsk i Przedbórz oraz 11 gmin wiejskich: Dobryszycy, Gidle, Gomunice, Kobbiele Wielkie, Kodrąb, Lgota Wielka, Ładzice, Masłowice, Radomsko, Wielgomłyny, Żytno. Największym miastem powiatu jest Radomsko, będące jednocześnie siedzibą władz powiatowych. Pozostałe, mniejsze miasta, to Kamieńsk i Przedbórz. Oprócz tych miast na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się także 378 miejscowości oraz 208 sołectw.

Powiat ma korzystne położenie komunikacyjne, które zawdzięcza przebiegającej przez swój obszar trasie szybkiego ruchu Warszawa-Katowice oraz linii kolejowej łączącej Warszawę z Wiedniem. Powiat radomszczański graniczy z pięcioma innymi powiatami: od północy z powiatem piotrkowskim, od wschodu z powiatem włoszczowskim, od południa z częstochowskim, od zachodu z pączęzańskim, od północnego zachodu z bełchatowskim. [\[1\]](#)

Powiat zajmuje powierzchnię 1445 km², co stanowi 8% powierzchni woj. łódzkiego. Powierzchnia lasów zajmuje 43 533 ha, tj. około 30% powierzchni powiatu. Pod względem powierzchni największymi gminami w powiecie są gminy Przedbórz i Żytno, które zajmują w sumie powierzchnię prawie 380 ha, co stanowi 26% ogółu powierzchni powiatu. Najmniejszymi gminami są zaś: gmina Dobryszycy oraz miejska gmina Radomsko, gdzie każda z nich zajmuje powierzchnię ok. 51 ha, co stanowi zaledwie 3,5% całej powierzchni powiatu.

Prawie cały obszar powiatu radomszczańskiego położony jest na Niece Łódzkiej, poza północną częścią gminy Przedbórz-masyw Gielniowsko-Rawski oraz zachodniej części gminy Ładzice-monoklina Krakowsko-Częstochowska.

Powiat radomszczański w porównaniu do innych powiatów w Polsce posiada niezbyt dużą liczbę lekarzy. Na 10 tys. mieszkańców

przypada znacznie mniej lekarzy niż w Polsce, ale nieznacznie więcej niż w woj. łódzkim. Najlepsza opieka lekarska jest w gminie Radomsko, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypada 32 lekarzy, natomiast najgorzej przedstawia się sytuacja gminy Ładzice (na 10.000 mieszkańców przypada 4 lekarzy) i gminie Masłowice (na 10.000 przypada 4,2).

Odwrotnie jest z liczbą pielęgniarek przypadających na 10 tys. mieszkańców powiatu. W Radomsku przypada ich 72, w gminie Ładzice – 50, a najmniej pielęgniarek jest w gminach Kobbie i Masłowice, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypada tylko 8 pielęgniarek.

Na terenie powiatu znajduje się tylko jeden szpital – w Radomsku. Jednak nie wszyscy pacjenci mogą z niego korzystać, gdyż nie posiada on takich oddziałów jak: okulistyka, neurologia czy onkologia.

W powiecie działa 20 przychodni (zakładów publicznych i niepublicznych), 3 Gminne Ośrodki Zdrowia (Dobryszycy, Kobbie, Masłowice) oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Dmeninie. Powiat radomszczański posiada także oddany w 2000 r. w pełni nowoczesny, posiadający standardy europejskie Dom Pomocy Społecznej w Radomsku, dysponujący 60 miejscami oraz istniejący od 1926 r. Dom Pomocy Społecznej w Radziechowicach, który dysponuje 195 miejscami.

[\[1\]](#) Katalog Powiatu Radomszczańskiego, Starostwo Powiatowe w Radomsku.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Znaczenie samorządu terytorialnego

Ustrojowe prawo samorządu terytorialnego określa się jako *prawo komunalne*:

- dotyczy ono nie tylko przepisów prawnych odnoszących się do gmin, ale obejmuje też wszelkie postacie samorządu terytorialnego,
- obejmuje prawo ustrojowe, nie zalicza się tu norm prawa materialnego.
- przedmiotem wykładu są: elementy historyczne, ustalenie istotnych cech samorządu terytorialnego, jego formy organizacyjne, podstawy prawne działania, struktury terytorialne, problem obywateli gmin, powiatów, województw oraz ich prawa wyborcze, różne rodzaje władztwa samorządowego, zadania samorządu, nadzór nad samorządem

Polityka komunalna obejmuje takie zjawiska, jak: funkcje i pozycja jednostek organizacyjnych samorządu w społeczeństwie, polityka personalna, problem udziału w życiu samorządu partii politycznych.

Samorząd – grupy społeczne i ich reprezentacje, które zostały powołane przez przepisy prawa celem sprawowania funkcji administracji publicznej w formach zdecentralizowanych, aspekt polityczny:

- ***forma walki z władzą centralną***, zwłaszcza, gdy władze centralne i organy samorządu terytorialnego reprezentują odmienne siły polityczne.
- ***element walki politycznej o władzę lokalną***,
- ***jedną z głównych form techniki decentralistycznej***.

Zalety techniki decentralistycznej:

- Wyzwalanie lokalnych inicjatyw i zainteresowania lokalnych społeczności zadaniami administracji publicznej,
- Ustalanie hierarchii potrzeb lokalnych
- Zwiększanie roli czynnika społecznego i zapewnianie przewagi tego czynnika nad czynnikiem zawodowym w aparacie samorządu,
- Rozeznanie w potrzebach i warunkach lokalnych, których nie znają organy wyższego stopnia.

Wady techniki decentralistycznej: preferowanie interesów lokalnych ponad interesy ogólne państwa. (Przy realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej organom samorządu nie stosuje w pełnym zakresie techniki decentralizacji.)

Zagadnienia ogólne

a) demokracja lokalna

Wszystkie trzy ustawy samorządowe ujmują „wykonywanie władzy” lokalnej(tzw. Demokracja lokalna) w dwóch kategoriach jako formy:

- demokracji przedstawicielskiej
- demokracji pośredniej

Ustawa o samorządzie gminnym przewiduje dodatkową formę demokracji lokalnej bezpośredniej jak ogólne zebranie mieszkańców osiedla.

b) przejawy demokratyzacji systemu samorządu terytorialnego

- konsultacje społeczne
- prawo do informacji, jawność działania organów samorządu (prawo wstępu na sesje rady /sejmiku i komisji oraz dostęp do dokumentów wynikających z zadań publicznych. Sposób korzystania z informacji określa statut jedn.sam.)

Konsultacje lokalne

Forma demokracji bezpośredniej

Cechy:

- Nie mają charakteru wiążącego jednakże mają duże znaczenie polityczne
- Swoboda uczestników w wypowiadaniu swych poglądów
- Zasady i tryb przeprowadzenia normuje rada gminy (art. 5a SamGminU), rady powiatowe i sejmiki
- Konsultacje mogą mieć charakter obligatoryjny tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi. Istnieje taki obowiązek na szczeblu gminy np. przy zmianie granic gminy, przy tworzeniu jednostek pomocniczych. Na szczeblu powiatu wymagane są przy wydawaniu rozporządzeń dotyczących tworzenia, łączenia, dzielenia, znoszenia powiatów jako jednostek podziału terytorialnego. W sytuacji województw tworzonych przez Sejm nie ma wymogu konsultacji społecznych.

Formy

- Przeprowadzenie ankiety
- Wykorzystanie lokalnych środków masowego przekazu dla wyrażanie wypowiedzi zainteresowanych
- Zasięganie opinii organizacji społecznych działających w gminie

Rada powinna ustalić, kiedy konsultacje są ważne(np. ilu mieszkańców musi wziąć w nich udział, wymóg informowania, publikacja oraz podanie wyników konsultacji do wiadomości publicznej itd.)

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.